

OPINIE CONCORDANTĂ,

formulată în temeiul articolelor 27 alineatul (5) din Legea
cu privire la Curtea Constituțională și 67 din Codul jurisdicției constituționale

Prin prezenta, deși susțin soluția adoptată prin Decizia de inadmisibilitate nr. 158 din 10 decembrie 2024, consider că Curtea a omis din argumentare considerente esențiale care îndreptățesc legislatorul să asigure o protecție adecvată a concurenței loiale în domeniul comerțului și activității de întreprinzător. În susținerea opiniei invoc următoarele.

1. În Decizia menționată *supra*, Curtea a reținut ipoteza formulată de autorii sesizării precum că patenta de întreprinzător, prin sine însăși, ar întruni condiția de „bun” protejată de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de articolul 46 din Constituție și a stabilit că „la modul abstract” norma contestată nu încalcă „dreptul de proprietate garantat de articolele 46, 126 și 127 din Constituție” (a se vedea § 22), lăsând să se înțeleagă că în cazuri concrete norma contestată ar putea fi apreciată ca fiind contrară normelor constituționale citate.

2. Am susținut cu fermitate că normele contestate, prin care legislatorul, începând cu 1 iulie 2023, a exclus punctul 1 (subpunctele 1.1 și 1.2) din anexa la Legea nr.93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător și a făcut imposibilă desfășurarea activității de comerț cu amănuntul în baza patentei de întreprinzător, nu face incident articolul 46 din Constituție și nu poate încălca la modul abstract dreptul de proprietate al persoanei fizice - titulare de patentă. Aceasta se explică prin două considerente: (i) patenta de întreprinzător nu poate fi echivalată cu o autorizație-licență de activitate economică în sensul recunoscut de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană; (ii) încetarea activității comerciale cu amănuntul desfășurat în baza patentei de întreprinzător nu înseamnă interdicția aplicată persoanei fizice de a desfășura o astfel de activitate.

I. Patenta de întreprinzător nu poate fi echivalată cu o autorizație-licență de activitate economică

3. Analiza coroborată a legislației naționale în domeniul comerțului impune concluzia că instituția patentei de întreprinzător reprezintă un sistem simplificat de înregistrare și impozitare a întreprinzătorilor persoane fizice. Se observă că legislatorul, din anumite raționamente, la o anumită etapă de dezvoltare a economiei naționale a acordat persoanelor fizice-titulari de patentă anumite privilegii, în raport cu întreprinzătorii care activează sub alte forme juridice, pentru a le permite să-și realizeze capacitatea individuală de muncă (a se vedea articolul 13 alin. (2) din Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi) cu condiția ca veniturile din vânzări să nu depășească 300 000 de lei într-o perioadă de 12 luni consecutive.

4. În acest context, titularul patentei de întreprinzător obține dreptul, în mod individual, să înceapă sau să continue activitatea de întreprinzător doar dacă a achitat, în prealabil, taxa pentru patentă în cuantumul stabilit de anexa la Legea nr.93/1998. În perioada activității practicate, titularul care a achitat taxa pentru patentă nu are obligația: (i) să fie supus înregistrării de stat; (ii) să obțină o licență de activitate; (iii) să țină evidența contabilă și financiară și să prezente dări de seamă financiare și statistice; (iv) să aibă echipamente de casă și control și să efectueze operațiuni de casă; (v) să plătească impozitul pe venit, taxele pentru resursele naturale, taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii, taxa pentru amenajarea teritoriului, deoarece ele sunt incluse în taxa pentru patentă.

5. În esență, instituția juridică a patentei de întreprinzător reprezintă o relație complexă dintre autoritățile publice ale statului și întreprinzător persoană fizică-titular al patentei de întreprinzător, care include nu doar recunoașterea statutului de întreprinzător al persoanei fizice, dar și anumite facilități, cum ar fi eliberarea de obligația de a ține evidența contabilă pentru activitatea practică, eliberarea de obligația de a avea aparate de casă și control, suma redusă a unor impozite etc.

6. Având în vedere constatările menționate în complex cu eventualele privilegii ale titularului de patentă în raport cu alte categorii de întreprinzători, am ajuns la concluzia că patenta de întreprinzător nu poate să fie echivalată cu o autorizație-licență eliberată pentru desfășurarea unor genuri de activitate.

II. Încetarea activității de comerț cu amănuntul desfășurat în baza patentei de întreprinzător nu duce la interdicția desfășurării acestei activități de către persoanele fizice

7. Din analiza sistemică a legislației constat că, în spiritul articolului 126 alin. (2) lit. b) din Constituție, legislatorul a reglementat modul de practicare a comerțului în Republica Moldova și a stabilit că atât comerțul în general, cât și comerțul cu amănuntul cu produse alimentare și mărfuri ușor alterabile poate fi practicat de către comercianți - persoane fizice și juridice (a se vedea articolele 3 și 13 alin. (1) din Legea nr.231 din 23 septembrie 2020 cu privire la comerțul interior). Această lege, pe lângă transpunerea unor prevederi ale directivelor europene, urmărește scopul de a crea cadrul juridic național corespunzător pentru desfășurarea comerțului în condițiile respectării liberei concurențe, protecției vieții, sănătății, securității și intereselor economice ale consumatorilor.

8. Guvernul Republicii Moldova a constatat că existența paralelă a instituției patentei de întreprinzător, care, de asemenea, acorda posibilitatea de practicare a comerțului cu amănuntul, pe lângă avantajele aparente, are natura de a afecta dezvoltarea economică și socială a statului prin denaturarea concurenței loiale, alimentarea economiei tenebre și a traficului ilicit de mărfuri, afectarea drepturilor

consumatorului, contribuirea la evaziunea fiscală (a se vedea nota informativă la proiectele de lege de modificare a Legii nr.93/1998 aprobate prin Hotărârile Guvernului nr. 1086 din 8 noiembrie 2018 și nr.1302 din 5 noiembrie 2016). În scopul înlăturării acestor riscuri, legislatorul, începând cu 1 ianuarie 2017, a introdus în Codul fiscal instituția „activității independente” (a se vedea articolele 69⁶-69¹³) care permite persoanelor fizice rezidente să desfășoare comerțul cu amănuntul cu aplicarea echipamentelor de casă și control, calcularea și plata impozitelor similar altor categorii de întreprinzători. De asemenea, Guvernul a stimulat titularii de patente care practicau comerțul cu amănuntul să desfășoare aceeași activitate cu respectarea normelor Codului fiscal referitoare la „activitatea independentă” (a se vedea Hotărârea Guvernului nr. 438/2023).

9. Am susținut că persoana fizică care a practicat comerțul cu amănuntul în baza patentei de întreprinzător, la intrarea în vigoare a normelor contestate, a avut posibilitatea să continue comerțul cu amănuntul ca o activitate independentă fără a-și schimba statutul său, prin depunerea unei cereri la una din subdiviziunile Serviciului Fiscal de Stat și utilizarea echipamentului de casă și de control conectat la Sistemul informațional automatizat „Monitorizarea electronică a vânzărilor”.

10. În același context, persoana fizică care, la 1 iulie 2023, a pierdut dreptul de a activa în baza patentei avea posibilitatea ca începând cu 29 decembrie 2022, data publicării normelor contestate, să se înregistreze și să desfășoare comerțul cu amănuntul ca întreprinzător individual înscris în Registrul de stat al întreprinzătorilor individuali (a se vedea articolele 34 alin. (1) din Codul civil și 28-31 din Legea nr. 220/2007 cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali) sau chiar să constituie o societate cu răspundere limitată cu asociat unic (a se vedea Legea nr. 135/2007 cu privire la societățile cu răspundere limitată).

11. Așadar, după cum am menționat *supra*, excluderea activității de comerț cu amănuntul din anexa la Legea nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător nu duce la interdicția desfășurării acestei activități într-o altă formă prevăzută de lege și nu face imposibilă folosirea totalității de bunuri pe care le exploata sub regimul patentei de întreprinzător.

Prin urmare, am susținut cu fermitate că norma contestată nu are natura de a lipsi persoana fizică – titular de patentă de o speranță legitimă de a obține profit din activitatea de comerț cu amănuntul și din exploatarea eventualelor bunuri pe care le folosea în activitatea anterioară și, respectiv, nu face incidente dispozițiile articolului 46 din Constituție și ale articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Nicolae Roșca

judecător constituțional